GENERALINIO ADVOKATO YVES BOT IŠVADA,

pateikta 2009 m. gegužės 12 d.[1]

1. Ši byla turėtų suteikti Teisingumo Teismui galimybę išaiškinti iš rungimosi principo Bendrijos teismui kylančias pareigas, kai jis savo iniciatyva iškelia viešosios tvarkos išlyga grindžiamą teisinį pagrindą.

2. Byloje nagrinėjamas Europos Bendrijų Komisijos pateiktas apeliacinis skundas dėl 2007 m. gruodžio 12 d. Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Airija ir kt. prieš Komisiją*[2], kuriuo šis teismas panaikino 2005 m. gruodžio 7 d. Komisijos sprendimą 2006/323/EB dėl mineralinės alyvos, naudojamos kaip kuras aliuminio oksido gamyboje Gardanne, Shannon regione ir Sardinijoje, neapmokestinimo akcizo mokesčiu Prancūzijoje, Airijoje ir Italijoje[3].

3. Ginčijamame sprendime atleidimus nuo akcizo už mineralinę alyvą, kuriuos, vadovaudamasi akcizų srityje taikomomis direktyvomis, Komisijos siūlymu, prieš keletą metų buvo leidusi taikyti Europos Sąjungos Taryba, Komisija pripažino su bendrąja rinka nesuderinama pagalba.

4. Šiame sprendime Komisija nustatė, kad minėtos išimtys yra ne esama, bet nauja pagalba, kurią iš esmės dėl to reikia susigrąžinti iš gavėjų. Vis dėlto Komisija pripažino, kad dėl leidimą taikyti šias išimtis suteikusių Tarybos sprendimų atsirado teisėtų lūkesčių, jog šios išimtys yra suderinamos su bendrąja rinka. Todėl ji nurodė susigrąžinti tik tą pagalbą, kuri gauta nuo pranešimo *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje* apie pradėtą minėtų atleidimų nuo mokesčio suderinamumo su valstybės pagalbos taisyklėmis formalią tyrimo procedūrą paskelbimo datos.

5. Airija, Prancūzijos Respublika, Italijos Respublika ir dvi bendrovės – *Eurallumina*

1 — Originalo kalba: prancūzų.
2 — T-50/06, T-56/06, T-60/06, T-62/06 ir T-69/06; toliau – skundžiamas sprendimas.
3 — OL L 119, 2006, p. 12, toliau – ginčijamas sprendimas.

SpA[4] ir *Aughinish Alumina Ltd*[5] – pareiškė ieškinį dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo.

6. Skundžiamame sprendime Pirmosios instancijos teismas savo iniciatyva iškėlė pagrindą, kad ginčijamame sprendime buvo pažeistas reikalavimas pateikti motyvus, nes jame be jokio paaiškinimo nurodyta, jog ginčijami atleidimai nuo mokesčio nėra esama pagalba Tarybos reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunkčio prasme[6].

7. Remdamasis šiuo pagrindu, teismas nusprendė panaikinti ginčijamą sprendimą, prieš tai neišklausęs bylos šalių pastabų šiuo klausimu.

8. Grįsdama savo prašymą panaikinti skundžiamą sprendimą, Komisija nurodo kelis apeliacinio skundo pagrindus. Ji teigia, kad Pirmosios instancijos teismas, pirma, neturėjo teisės savo iniciatyva iškelti minėto pagrindo ir, antra, pažeidė rungimosi principą. Ji taip pat prašo Teisingumo Teismo nuspręsti, kad skundžiamame sprendime klaidingai konstatuota, jog ginčijamame sprendime buvo pažeistas reikalavimas nurodyti motyvus dėl Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunkčio netaikymo.

9. Siūlau Teisingumo Teismui pripažinti, kad Pirmosios instancijos teismas turėjo teisę savo iniciatyva iškelti minėtą pagrindą, tačiau, atsižvelgdamas į rungimosi principą, jis turėjo gauti bylos šalių pastabas dėl šio pagrindo. Dėl to darau išvadą, kad šis pažeidimas pateisina skundžiamo sprendimo panaikinimą.

10. Taip pat siūlau Teisingumo Teismui pripažinti, kad ginčijamame sprendime nepažeistas reikalavimas nurodyti motyvus dėl Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunkčio netaikymo, ir grąžinti bylą Pirmosios instancijos teismui, kad šis išnagrinėtų trijų valstybių narių ir dviejų bendrovių pateiktus ginčijamo sprendimo panaikinimo pagrindus.

I — Teisinis pagrindas

A — *Direktyvos, susijusios su mineralinėms alyvoms taikomais akcizais*

11. Dėl mineralinių alyvų akcizų buvo priimtos kelios direktyvos, t. y. 1992 m.

4 — Toliau – *Eurallumina*.
5 — Toliau – *Aughinish Alumina*.
6 — 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamentas, nustatantis išsamias (EB 88) straipsnio taikymo taisykles (OL L 83, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 339).

spalio 19 d. Tarybos direktyva 92/81/EEB dėl akcizo už mineralines alyvas struktūrų derinimo[7], 1992 m. spalio 19 d. Tarybos direktyva 92/82/EEB dėl mineralinėms alyvoms taikomų akcizo tarifų suderinimo[8] ir 2003 m. spalio 27 d. Tarybos direktyva 2003/96/EB, keičianti Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą[9], kuri nuo 2003 m. gruodžio 31 d. panaikino Direktyvas 92/81 ir 92/82.

B — *Valstybės pagalbos schema*

12. Direktyvos 92/81 8 straipsnio 4 dalyje įtvirtinta Tarybos teisė, Komisijos siūlymu, leisti valstybei narei kitais nei šioje direktyvoje numatytais atvejais atleisti nuo akcizo arba sumažinti akcizo tarifus.

1. EB sutartis

13. Direktyvos 2003/96 2 straipsnio 4 dalies b punkto antroje įtraukoje nustatyta, kad ši direktyva netaikoma dvejopai naudojamiems energetikos produktams, t. y. kai energetikos produktas naudojamas ir kaip krosnių kuras, ir kitiems nei variklių degalai ar krosnių kuras tikslams. Taigi nuo 2003 m. gruodžio 31 d., kai įsigaliojo ši direktyva, nebėra taikomas minimalus akcizo tarifas aliuminio oksido gamyboje naudojamam labai sieringam mazutui. Be to, Direktyvos 2003/96 18 straipsnio 1 dalimi valstybėms narėms buvo suteikta teisė, Tarybai prieš tai išnagrinėjus šį klausimą, iki 2006 m. gruodžio 31 d. ir toliau taikyti direktyvos II priede nurodytus sumažintus tarifus arba atleisti nuo mokesčio, tarp jų atleisti nuo akcizo už labai sieringą mazutą, naudojamą kaip kuras aliuminio oksido gamyboje Gardanne regione, Shannon regione ir Sardinijoje.

14. EB 87 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Išskyrus tuos atvejus, kai ši Sutartis nustato kitaip, valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su bendrąja rinka, kai ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai.“

7 — OL L 316, p. 12.
8 — OL L 316, p. 19.
9 — OL L 283, p. 51; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 9 sk., 1 t., p. 405.

15. EB 88 straipsnyje numatyta:

„1. Komisija kartu su valstybėmis narėmis nuolat kontroliuoja visas tose valstybėse esamas pagalbos sistemas. Valstybėms narėms ji siūlo atitinkamas priemones, reikalingas bendrajai rinkai palaipsniui plėtoti arba jai veikti.

2. Jei, paprašiusi suinteresuotas šalis pateikti savo pastabas, Komisija nustato, jog tam tikra valstybės ar iš jos išteklių teikiama pagalba yra pagal 87 straipsnį nesuderinama su bendrąja rinka arba kad tokia pagalba netinkamai naudojama, ji priima sprendimą, reikalaujantį, kad atitinkama valstybė narė per Komisijos nustatytą laiką tokią pagalbą panaikintų ar pakeistų.

<…>

3. Apie visus ketinimus suteikti ar pakeisti pagalbą Komisija turi būti laiku informuojama, kad ji galėtų pateikti savo pastabas. Jei Komisija mano, kad tokie ketinimai pagal 87 straipsnį yra nesuderinami su bendrąja rinka, ji nedelsdama pradeda šio straipsnio 2 dalyje nustatytą procedūrą. Atitinkama valstybė narė savo pasiūlytų priemonių neįgyvendina tol, kol nepriimamas galutinis sprendimas.“

2. Reglamentas Nr. 659/1999

16. Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkte „esamos pagalbos“ sąvoka apibrėžta taip:

„<…>

v) pagalba, kuri yra esama pagalba, nes galima nustatyti, [kad] jos patvirtinimo metu tai nebuvo pagalba, o tokia ji tapo vėliau dėl bendrosios rinkos vystymosi, ir nebuvo atitinkamos valstybės narės pakeista. Jeigu pagal Bendrijos teisės aktus liberalizavus veiklą tam tikros priemonės tampa pagalba, po nustatytos liberalizavimo datos esama pagalba jos nebelaikomos.“

II — Ginčo aplinkybės

17. Airija nuo 1983 m., Italijos Respublika nuo 1993 m. ir Prancūzijos Respublika nuo 1997 m. atleido nuo akcizo aliuminio oksido gamybai naudojamas mineralines alyvas atitinkamai Shannon regione, Sardinijoje ir Gardanne regione.

18. Teisė taikyti šiuos atleidimus nuo mokesčio buvo suteikta atitinkamai Tarybos sprendimu 92/510/EB[10], Tarybos sprendimu 93/697/EB[11] ir Tarybos sprendimu 97/425/EB[12]. Taryba keletą kartų pratęsė šių atleidimų nuo mokesčio galiojimą, paskutinį kartą – Sprendimu 2001/224/EB[13] iki 2006 m. gruodžio 31 dienos.

19. Sprendimo 2001/224 motyvų 5 punkte nurodyta, kad šis sprendimas nedaro įtakos procedūrų dėl bendrosios rinkos veikimo iškraipymų, kurios gali būti pradėtos pagal EB 87 ir 88 straipsnius, rezultatams ir neatleidžia valstybių narių nuo pareigos pranešti Komisijai apie galimos valstybės pagalbos atvejus pagal EB 88 straipsnį.

20. Trimis 2001 m. spalio 30 d. Sprendimais, 2002 m. vasario 2 d. paskelbtais *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje*[14], Komisija pradėjo EB 88 straipsnio 2 dalyje numatytą procedūrą dėl kiekvieno nagrinėjamo atleidimo nuo mokesčio atvejo. Šios procedūros pabaigoje Komisija priėmė ginčijamą sprendimą.

21. Šiame sprendime Komisija nusprendė, kad iki 2004 m. sausio 1 d., kai įsigaliojo Direktyva 2003/96, suteikti atleidimai nuo mokesčio yra valstybės pagalba EB 87 straipsnio 1 dalies prasme.

22. Ji nurodė, kad minėti atleidimai nuo mokesčio turi būti pripažinti nauja, o ne esama pagalba. Pagrįsdama tokį vertinimą, Komisija visų pirma rėmėsi tuo, kad atleidimai nuo mokesčio neegzistavo iki Sutarties įsigaliojimo atitinkamose valstybėse narėse, kad

10 — 1992 m. spalio 19 d. Sprendimas, leidžiantis valstybėms narėms toliau taikyti tam tikrai mineralinei alyvai, kai ji naudojama pagal specialią paskirtį, galiojančius sumažintus akcizo tarifus arba neapmokestinti akcizo mokesčiu, laikantis Direktyvos 92/81/EEB 8 straipsnio 4 dalyje nustatytos tvarkos (OL L 316, p. 16).

11 — 1993 m. gruodžio 13 d. Sprendimas, leidžiantis valstybėms narėms toliau taikyti tam tikrai mineralinei alyvai, kai ji naudojama pagal specialią paskirtį, sumažintus akcizo tarifus arba neapmokestinti akcizo mokesčiu, laikantis Direktyvos 92/81/EEB 8 straipsnio 4 dalyje nustatytos tvarkos (OL L 321, p. 29).

12 — 1997 m. birželio 30 d. Sprendimas, leidžiantis valstybėms narėms toliau taikyti tam tikrai mineralinei alyvai, kai ji naudojama pagal specialią paskirtį, galiojančius sumažintus akcizo tarifus arba neapmokestinti akcizo mokesčiu, laikantis Direktyva 92/81/EEB nustatytos tvarkos (OL L 182, p. 22).

13 — 2001 m. kovo 12 d. Tarybos sprendimas dėl sumažintų akcizų tarifų ir atleidimo nuo akcizų tam tikroms mineralinėms alyvoms, kai jos naudojamos pagal specialią paskirtį (OL L 84, p. 23; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 9 sk., 1 t., p. 342).

14 — OL C 30, atitinkamai p. 17, 21 ir 25.

nei Taryba, nei pati Komisija niekada nedavė jiems leidimo pagal valstybės pagalbos taisykles ir kad Reglamento Nr. 659/1999 4 straipsnio 6 dalies nuostatos yra netaikytinos[15].

23. Ginčijamo sprendimo motyvų 69 punkte Komisija teigė, kad Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b dalies v punktas šiuo atveju nebuvo taikytinas.

24. Be to, ji nurodė, kiek nagrinėjama pagalba buvo nesuderinama su bendrąja rinka.

25. Dėl po 2004 m. sausio 1 d. suteiktų atleidimų nuo mokesčio ji nusprendė pradėti formalią tyrimo procedūrą pagal EB 88 straipsnio 2 dalį.

26. Galiausiai Komisija išnagrinėjo, kiek turi būti susigrąžinta pagalbos, atitinkančios iki 2003 m. gruodžio 31 d. suteiktus atleidimus nuo mokesčio. Ji priminė, kad valstybės narės privalo susigrąžinti nesuderinama su bendrąja rinka pripažintą pagalbą, nebent tai prieštarautų bendrajam Bendrijos teisės principui, kaip antai teisėtų lūkesčių apsaugos principui ar teisinio saugumo principui.

27. Komisija nusprendė, kad, atsižvelgiant į sprendimus dėl atleidimo nuo mokesčio ir tai, kad visi šie sprendimai, įskaitant Sprendimą 2001/224, buvo priimti Komisijos siūlymu, atleidimų nuo mokesčio adresatai pagrįstai rėmėsi teisėtais lūkesčiais, jog šie atleidimai nuo mokesčio apskritai suderinami su Bendrijos teise, tačiau tik iki 2002 m. vasario 2 d., kai *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje* buvo paskelbti sprendimai apie EB 88 straipsnio 2 dalyje numatytos procedūros pradžią.

28. Ginčijamo sprendimo rezoliucinėje dalyje nurodyta, kad nagrinėjami atleidimai nuo mokesčio, taikyti iki 2003 m. gruodžio 31 d., yra valstybės pagalba pagal EB 87 straipsnio 1 dalį, kad ši pagalba, skirta nuo 2002 m. vasario 3 d. iki 2003 m. gruodžio 31 d., yra nesuderinama su bendrąja rinka, jeigu pagalbos gavėjai nesumokėjo 13,01 eurų mokesčio už kiekvieną 1 000 kg sunkiojo mazuto, ir kad trys suinteresuotosios valstybės narės privalo susigrąžinti minėtą nesuderinamą pagalbą.

15 — Šioje nuostatoje numatyta, kad jeigu pranešus apie pagalbą Komisijai ji per 2 mėnesius nepriima sprendimo, pagalba laikoma Komisijos patvirtinta.

III — Procesas Pirmosios instancijos teisme ir skundžiamas sprendimas

29. Atitinkamai 2006 m. vasario 16, 17 ir 23 d. Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai pateiktais pareiškimais Airija, Prancūzijos Respublika, Italijos Respublika, *Eurallumina* ir *Aughinish Alumina* pareiškė ieškinius dėl viso ar dalies ginčijamo sprendimo panaikinimo. Visos bylos buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma žodinė proceso dalis ir priimtas galutinis sprendimas.

30. Kaip nurodyta skundžiamame sprendime, ieškovės iš esmės rėmėsi 23 pagrindais, be kita ko, susijusiais su neteisingu ginčijamų atleidimų nuo mokesčio kvalifikavimu kaip naujos pagalbos, nors tai buvo esama pagalba, teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio saugumo, protingo termino laikymosi, galiojimo prezumpcijos, *lex specialis derogat legi generali*, veiksmingumo ir gero administravimo principų pažeidimais. Taip pat remtasi EB 87 straipsnio ir reikalavimo nurodyti motyvus dėl šio straipsnio taikymo pažeidimais.

31. Skundžiamo sprendimo 46 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė savo iniciatyva iškelti pagrindą, susijusį su motyvavimo dėl Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunkčio netaikymo stoka ginčijamame sprendime.

32. Priminęs, kad motyvavimo stoka ar nepakankamas motyvų nurodymas yra viešosios tvarkos išlyga grindžiamas pagrindas, kurį Bendrijos teismas turi iškelti savo iniciatyva, Pirmosios instancijos teismas nurodė, jog ginčijamame sprendime Komisija vertino, ar nagrinėjami atleidimai nuo mokesčio yra nauja, ar esama pagalba, ir nusprendė, kad šioje byloje Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunktis netaikytinas, tačiau nenurodė šio netaikymo motyvų.

33. Skundžiamo sprendimo 56–62 punktuose Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad Komisija turėjo atskirai nurodyti minėtos nuostatos netaikymo motyvus dėl priežasčių, kurios nurodytos toliau.

34. Pirma, keliuose sprendimuose, kuriais leista taikyti nagrinėjamus atleidimus nuo mokesčio, yra nurodyta, kad Komisija pripažįsta, jog jie neiškraipo konkurencijos, ir jokie požymiai neleidžia teigti, kad konkurencijos iškraipymo sąvokos apimtis skiriasi mokesčių ir valstybės pagalbos srityse. Keliuose sprendimuose taip pat minima, jog Komisija reguliariai peržiūri atleidimų nuo mokesčio pagrįstumą, kad būtų užtikrinta, jog jie suderinami su vidaus rinkos veikimu ir kitais Sutarties tikslais.

35. Antra, ginčijamo sprendimo motyvų 97 punkte Komisija pripažino, kad jos pačios siūlymu priimti sprendimai dėl atleidimų nuo mokesčio suteikimo negalėjo būti pripažinti valstybės pagalba jų įsigaliojimo momentu. Pirmosios instancijos teismo manymu, tai, kad šis punktas pateikiamas su pagalbos susigrąžinimu susijusioje motyvų dalyje, negali apriboti jo taikymo apimties nagrinėjamus atleidimus nuo mokesčio pripažįstant valstybės pagalba.

36. Trečia, teisę taikyti nagrinėjamus atleidimus nuo mokesčio suteikė ir pratęsė Taryba Komisijos siūlymu ir nė viename sprendime, išskyrus Sprendimą 2001/224, neminimas galimas prieštaravimas taisyklėms valstybės pagalbos srityje. Ginčijamo sprendimo motyvų 96 punkte Komisija pažymi, kad suinteresuotieji asmenys nesitiki, jog Komisija pateiks Tarybai su Sutarties nuostatomis nesuderinamus pasiūlymus.

37. Atsižvelgdamas į šias aplinkybes, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad Komisija pažeidė EB 253 straipsnyje įtvirtintą pareigą motyvuoti, priimdama sprendimą dėl Reglamento Nr. 1999/659 1 straipsnio b dalies v punkto netaikymo šioje byloje.

38. Pirmosios instancijos teismas panaikino ginčijamą sprendimą ir priteisė iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

IV — Apeliacinis skundas

39. Komisija Teisingumo Teismo prašo panaikinti skundžiamą sprendimą, grąžinti bylas Pirmosios instancijos teismui ir atidėti bylinėjimosi išlaidų klausimo nagrinėjimą.

40. Airija, Prancūzijos Respublika, Italijos Respublika, *Eurallumina* ir *Aughinish Alumina* prašo Teisingumo Teismo atmesti apeliacinį skundą ir priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

41. Papildomai *Eurallumina* prašo Teisingumo Teismo, jei būtų pripažintas pagrįstu Komisijos apeliacinio skundo šeštasis pagrindas, kuriame teigiama, kad Pirmosios instancijos teismas negalėjo panaikinti ginčijamo sprendimo dalies, kiek ja formali tyrimo procedūra buvo taikyta ir po 2004 m. sausio 1 d. suteiktiems atleidimams nuo mokesčio, panaikinti skundžiamą sprendimą, tik kiek jis susijęs su minėtu išplėtimu.

42. Pagrįsdama savo prašymą panaikinti skundžiamą sprendimą ir grąžinti bylas Pirmosios instancijos teismui, Komisija nurodo šešis apeliacinio skundo pagrindus.

43. Pirmajame pagrinde tvirtinama, kad Pirmosios instancijos teismas viršijo kompetenciją savo iniciatyva iškėlęs pagrindą dėl ginčijamo sprendimo motyvavimo stokos. Antrasis pagrindas susijęs su rungimosi principo ir teisės į gynybą pažeidimu. Trečiajame pagrinde bandoma įrodyti, kad nebuvo galima vertinti klausimo, ar nagrinėjamą pagalbą apima Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunktis. Ketvirtajame ir penktajame pagrinduose siekiama įrodyti, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą nusprendęs, jog ginčijamame sprendime buvo pažeistas reikalavimas nurodyti motyvus dėl Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunkčio netaikymo. Galiausiai šeštajame pagrinde Komisija nurodo, kad Pirmosios instancijos teismas negalėjo panaikinti ginčijamo sprendimo, kiek jis susijęs su vėlesnių nei 2003 m. gruodžio 31 d. atleidimų nuo mokesčio formalia tyrimo procedūra.

44. Prieš nagrinėjant šiuos pagrindus reikia priminti, jog skundžiamo sprendimo 46 punkte Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad mano reikalinga savo iniciatyva iškelti pagrindą dėl ginčijamo sprendimo motyvavimo stokos, susijusios su Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunkčio netaikymu.

45. Per posėdį buvo patvirtinta, kad nors ieškovės Pirmosios instancijos teisme ginčijo tai, jog Komisija ginčijamame sprendime nagrinėjamą pagalbą priskyrė naujai pagalbai, ir teigė, kad nagrinėjamus atleidimus nuo mokesčio reikėtų priskirti esamai pagalbai, jos niekada negrindė savo argumentų Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunkčio nuostatomis[16].

46. Taigi tolesnio nagrinėjimo tikslais reikia pripažinti, kad, pirma, Pirmosios instancijos teisme šalys nesirėmė argumentu, jog nagrinėjami atleidimai nuo mokesčio turėtų būti priskirti esamai pagalbai pagal Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunktį, ir, antra, šalys neaptarė Pirmosios instancijos teismo savo iniciatyva iškelto ieškinio pagrindo dėl pareigos motyvuoti, susijusios su minėtos nuostatos netaikymo klausimu, pažeidimo.

A — *Dėl pirmojo apeliacinio skundo pagrindo*

1. Šalių argumentai

47. Pirmasis apeliacinio skundo pagrindas formaliai grindžiamas Pirmosios instancijos teismo kompetencijos neturėjimu, proce-

16 — Airija ir *Aughinish Alumina* nurodė, kad nagrinėjami atleidimai nuo mokesčio yra esama pagalba, nes, pirma, pagal Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto iii papunktį Komisija nepriėmė sprendimo per 2 mėnesius nuo pranešimo apie pagalbą, antra, pagal to paties reglamento 1 straipsnio b punkto iv papunktį bei 15 straipsnio 3 dalį jie galiojo ilgiau nei 10 metų ir galiausiai – jie atitiko Airijos prieš įstojant į Europos bendrijų prisiimtus teisiškai privalomus įsipareigojimus. Italijos Respublika rėmėsi Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto ii papunkčiu, nes teisę taikyti minėtus atleidimus nuo mokesčio teisėtai suteikė Taryba.

dūros pažeidimais, darančiais neigiamą poveikį apelianto interesams, dispozityvumo principo pažeidimu bei EB 230 ir 253 straipsnių, Teisingumo Teismo statuto 21 straipsnio ir Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 44 straipsnio 1 dalies ir 48 straipsnio 2 dalies pažeidimais.

48. Šį apeliacinio skundo pagrindą sudaro dvi dalys.

49. Pirmoje dalyje Komisija nurodo, kad savo iniciatyva iškėlęs pagrindą dėl ginčijamo sprendimo motyvavimo stokos Pirmosios instancijos teismas peržengė šalių nustatytas ginčo ribas ir taip viršijo savo kompetenciją, pažeidė dispozityvumo principą, priėmė sprendimą *ultra petita* ir padarė proceso klaidą, turinčią neigiamą poveikį Komisijos interesams.

50. Ji nurodo, kad, atsižvelgiant į nacionalinio teismo įsipareigojimus įgyvendinant Bendrijos teisę, apibrėžtus 1995 m. gruodžio 14 d. Sprendime *van Schijndel ir van Veen*[17] ir 2007 m. birželio 7 d. Sprendime *van der Weerd ir kt.*[18], Pirmosios instancijos teismas negalėjo savo iniciatyva iškelti tokio ieškinio pagrindo, nes jis buvo visiškai nesusijęs su šalių pateiktais 23 pagrindais. Šalys niekuomet nenurodė, kad galėtų būti taikomas Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunktis.

51. Šis pagrindas buvo visiškai nesusijęs su penkių sujungtų bylų medžiagoje esančiais faktais, kuriuose nėra jokios aplinkybės, leidžiančios manyti, jog ginčijami atleidimai nuo mokesčio nebuvo pagalba jų nustatymo metu ir ja tapo tik vėliau, vystantis bendrajai rinkai.

52. Antroje dalyje Komisija teigia, kad savo iniciatyva iškeltas pagrindas iš tiesų yra susijęs su ginčijamo sprendimo teisėtumu iš esmės, o ne jo motyvavimu, nes Pirmosios instancijos teismo reikalaujamų pateikti motyvų nereikėjo, kad suinteresuotosios šalys suprastų ginčijamo sprendimo priėmimo pagrindus arba kad teismas galėtų vykdyti jo kontrolę. Taigi Pirmosios instancijos teismas pažeidė nuostatas dėl Bendrijos teismo vaidmens kontroliuojant skundžiamų teisės aktų motyvavimą, kurios buvo apibrėžtos teismo praktikoje, visų pirma 1998 m. balandžio 2 d. Sprendime *Komisija prieš Sytraval ir Brink's France*[19], kuriame Teisingumo Teismas aiškiai atskyrė pagrindus, pagrįstus skundžiamo teisės akto išoriniu teisėtumu, kuriuos Bendrijos teismas prireikus gali iškelti savo iniciatyva, ir pagrindus, susijusius su vidiniu teisėtumu, kurie gali būti nagrinėjami, tik kai jais remiasi bylos šalys.

17 — C-430/93 ir C-431/93, Rink. p. I-4705.

18 — C-222/05-C-225/05, Rink. p. I-4233.

19 — C-367/95 P, Rink. p. I-1719.

53. Komisija teigia, kad Pirmosios instancijos teismas, iškėlęs nagrinėjamą ieškinio pagrindą, kuris iš tiesų susijęs su ginčijamo sprendimo esme, taip pat pažeidė Teisingumo Teismo statuto 21 straipsnyje bei Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 44 straipsnio 1 dalyje ir 48 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas taisykles dėl pareigos išdėstyti pagrindus ieškinyje.

54. Atsakovės ginčija šiuos argumentus.

2. Vertinimas

55. Kaip ir atsakovės, manau, kad pirmajame apeliacinio skundo pagrinde Komisijos pateikti kaltinimai yra nepagrįsti.

56. Pirma, dėl pirmos apeliacinio skundo pagrindo dalies Bendrijos teismo kompetencija savo iniciatyva iškelti pagrindą, kaip tai padarė Pirmosios instancijos teismas, nėra nustatoma vadovaujantis Komisijos minėtais sprendimais *van Schijndel ir van Veen* arba *van der Weerd ir kiti.*

57. Šie sprendimai yra susiję su valstybių narių proceso autonomijos reguliavimu ekvivalentiškumo ir veiksmingumo principais. Juose nagrinėjamas klausimas, ar pagal šiuos principus nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į tai, ar jo nacionalinė proceso teisė numato galimybę savo iniciatyva remtis nacionaline teise grindžiamu pagrindu, privalo pats iškelti Bendrijos teisės taikymo klausimą. Minėti sprendimai visų pirma nustato, kiek veiksmingumo principas įpareigoja nacionalinį teismą savo iniciatyva iškelti Bendrijos teise pagrįstą pagrindą, kai nacionalinė proceso teisė jam neleidžia pačiam iškelti vidaus teise grįsto pagrindo. Būtent tokiomis aplinkybėmis minėtame sprendime *van der Weerd ir kt.* buvo nuspręsta, kad nacionalinis teismas neprivalo savo iniciatyva nagrinėti teisės pagrindo, grindžiamo Bendrijos nuostata, kai šalys pačios turi realią galimybę remtis šiuo pagrindu vykstant procesui.

58. Tokios veiksmingumo principo taikymo ribos negali būti taikomos šioje byloje, kurioje vertinama Bendrijos teismo kompetencija. Ši kompetencija išplaukia iš savarankiškų taisyklių, kylančių arba iš procedūrą reglamentuojančių nuostatų, arba iš teismo praktikos.

59. Žinoma, kaip teisingai priminė Komisija, iš šių taisyklių, ypač iš Teisingumo Teismo statuto 21 straipsnio ir Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 44 straipsnio 1 dalies, taip pat matyti, kad ginčo ribas nustato ir apibrėžia bylos šalys. Tai reiškia, kad Bendrijos teismas negali peržengti šalių reika-

lavimuose jam pateiktų prašymų. Iš esmės jis taip pat turi priimti sprendimą dėl šių prašymų, atsižvelgdamas į šalių nurodytas teisines ir faktines aplinkybes.

60. Vis dėlto Bendrijos teismo vaidmuo nėra pasyvus ir negali būti apribotas ginčo šalių pozicijų pagrįstumo vertinimu, griežtai laikantis jų pateiktų pagrindų ir argumentų. Iš tiesų Bendrijos teismo paskirtis yra ne vien būti arbitru. Vadovaujantis EB 220 straipsniu, jis taip pat turi užtikrinti Bendrijos teisės laikymąsi.

61. Taigi kiekvieno Bendrijos teismo procedūros taisyklės ir teismo praktika nustatė ne vieną atvejį, kai, įgyvendindamas savo funkciją spręsti dėl teisėtumo, Bendrijos teismas turi jurisdikciją savo iniciatyva iškelti teisinį pagrindą.

62. Pagal Procedūros reglamentą jis gali savo iniciatyva pripažinti, kad ieškinys akivaizdžiai nepriklauso jo jurisdikcijai, yra akivaizdžiai nepriimtinas arba prireikus konstatuoti, kad jis akivaizdžiai neturi teisinio pagrindo[20]. Jis taip pat gali savo iniciatyva nuspręsti, kad viešosios tvarkos požiūriu draudžiama tęsti bylos nagrinėjimą[21], t. y. pažeistos esminės ieškinio priimtinumo sąlygos, pavyzdžiui, ieškinio pateikimo termino laikymasis[22], akto, dėl kurio galima pareikšti ieškinį, buvimas[23], teisė pareikšti ieškinį[24] ir kitos.

63. Vadovaudamasis teismo praktika, Bendrijos teismas taip pat turi savo iniciatyva nurodyti Bendrijos teisės sistemos normos pažeidimo jei ši norma yra pakankamai svarbi, kad būtų laikoma susijusi su viešąja tvarka. Taip buvo pripažinta, kad Bendrijos teismas turi savo iniciatyva iškelti klausimus dėl *res judicata* galios[25] ir aktą priėmusio subjekto kompetencijos trūkumo[26]. Jis taip pat turi savo iniciatyva įvertinti klausimą dėl esminio procedūrinio reikalavimo pažeidimo, t. y. akto formai arba vykdomai procedūrai įtaką darančių pažeidimų, galinčių pažeisti trečiųjų asmenų ar šiame akte nurodytų asmenų teises arba daryti poveikį šio akto turiniui[27], pavyzdžiui, tinkamo autentiškumo patvirtinimo[28] arba pranešimo[29] nebuvimas.

20 — Teisingumo Teismo procedūros reglamento 92 straipsnio 1 dalis, Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 111 straipsnis ir Tarnautojų teismo procedūros reglamento 76 straipsnis.

21 — Žr. Teisingumo Teismo procedūros reglamento 92 straipsnio 2 dalį, Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 113 straipsnį ir Tarnautojų teismo procedūros reglamento 77 straipsnį.

22 — 2000 m. birželio 29 d. Sprendimas *Politi prieš Fondation européenne pour la formation* (C-154/99 P, Rink. p. I-5019, 15 punktas ir nurodyta teismo praktika).

23 — 1992 m. sausio 14 d. Nutartis *ISAE/VP ir Interdata prieš Komisiją* (C-130/91, Rink. p. I-69, 11 punktas).

24 — 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimas *Italija prieš Komisiją* (C-298/00 P, Rink. p. I-4087, 35 punktas) ir 2006 m. gegužės 2 d. Sprendimas *Regione Siciliana prieš Komisiją* (C-417/04 P, Rink. p. I-3881, 36 punktas).

25 — 2006 m. birželio 1 d. Sprendimas *P & O European Ferries (Vizcaya) ir Diputación Foral de Vizcaya prieš Komisiją* (C-442/03 P ir C-471/03 P, Rink. p. I-4845, 45 punktas).

26 — 2000 m. liepos 13 d. Sprendimas *Salzgitter prieš Komisiją* (C-210/98 P, Rink. p. I-5843, 56 punktas).

27 — Šis apibrėžimas pateikiamas J. Rideau „Recours en annulation", *Jurisclasseur* Nr. 331, 2008, 24 punktas.

28 — 2000 m. balandžio 6 d. Sprendimas *Komisija prieš Solvay* (C-287/95 P ir C-288/95 P, Rink. p. I-2391, 55 punktas).

29 — 1999 m. liepos 8 d. Sprendimas *Hoechst prieš Komisiją* (C-227/92 P, Rink. p. I-4443, 72 punktas).

64. Šiais skirtingais atvejais skundžiamo akto trūkumas yra pakankamai rimtas, kad pateisintų Bendrijos teismo sprendimą jį pripažinti net ieškovui juo nesiremiant. Kitaip tariant, kai skundžiamas Bendrijos teisės aktas prieštarauja *res judicata* galiai, yra priimamas kompetencijos tam neturinčios institucijos arba pažeidžiamas esminis procedūrinis reikalavimas, nesvarbu, ar šis aktas dar turi ir ieškovo pagrindžiant prašymą dėl panaikinimo nurodytus trūkumus. Poreikis apsaugoti Bendrijos teisinę sistemą suteikia teisę ir tam tikrais atvejais įpareigoja dėl teisėtumo sprendžiantį Bendrijos teismą pripažinti, kad nagrinėjamas aktas turi trūkumą, dėl kurio šį aktą būtina panaikinti.

65. Vadovaujantis nusistovėjusia teismo praktika, motyvavimo stoka yra esminio procedūrinio reikalavimo pažeidimas ir viešosios tvarkos išlyga grindžiamas pagrindas, kurį Bendrijos teismas gali iškelti savo iniciatyva[30].

66. Šios pareigos pripažinimas taptų neveiksmingas, jei Bendrijos teismas turėtų teisę savo iniciatyva minėtus pagrindus iškelti tik su sąlyga, kad jie susiję su šalių nurodytais pagrindais ir argumentais. Iš tiesų tokia sąlyga prieštarautų pačiam teisės iškelti pagrindą savo iniciatyva tikslui, kuris kaip tik numato galimybę papildyti šalių nepaminėtus klausimus, kai pažeidžiama su viešąja tvarka susijusi taisyklė.

67. Taigi ieškinį dėl panaikinimo nagrinėjantis Bendrijos teismas negali būti kaltinamas peržengęs ginčo ribas, viršijęs savo kompetenciją, priėmęs sprendimą *ultra petita* ir nesilaikęs Procedūros reglamento, kai savo iniciatyva iškelia pagrindą, susijusį būtent su akto, kurį prašoma panaikinti, teisėtumu.

68. Komisija taip pat nepagrįstai teigia, kad skundžiamame sprendime Pirmosios instancijos teismas peržengė ginčo ribas, nes savo iniciatyva iškeltas ieškinio pagrindas nebuvo susijęs su šalių nurodytomis faktinėmis aplinkybėmis.

69. Iš tiesų sunkiai suprantu, kaip savo iniciatyva iškėlęs ieškinio pagrindą dėl pareigos motyvuoti pažeidimo Pirmosios instancijos teismas galėjo peržengti ginčo ribas, kai pagal EB 253 straipsnį reikalavimas nurodyti motyvus yra taikomas visiems Bendrijos teisės aktams. Be to, šis argumentas atrodo dar mažiau pagrįstas, nes ginčijamame sprendime tiesiogiai nurodomas Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunktis.

30 — 2000 m. kovo 30 d. Sprendimas *VBA prieš Florimex ir kt.* (C-265/97 P, Rink. p. I-2061, 114 punktas).

70. Toks vertinimas nekliudo pateikti klausimą, ar Pirmosios instancijos teismas galėjo pagrįstai manyti, kad ginčijamas sprendimas buvo nepakankamai motyvuotas dėl Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunkčio netaikymo. Šioje nagrinėjimo stadijoje norėčiau tik pažymėti, kad savo iniciatyva iškėlęs šį klausimą Pirmosios instancijos teismas atliko funkciją spręsti dėl teisėtumo. Dėl to Komisijos argumentas, kad Pirmosios instancijos teismui pateiktose bylų medžiagose neatsispindi jokia faktinė aplinkybė, leidžianti spręsti, jog Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunktis taikytinas, mano manymu, yra susijęs su klausimu, ar ginčijamame sprendime nepakankamai pateikta šios nuostatos netaikymo motyvų. Šis argumentas nepaneigia Pirmosios instancijos teismo kompetencijos savo iniciatyva vertinti minėtą pagrindą.

71. Taigi manau, kad nagrinėjamo pirmoje apeliacinio skundo pagrindo dalyje išdėstyti Komisijos kaltinimai yra nepagrįsti.

72. Antra, atvirkščiai nei teigia Komisija antroje nagrinėjamo apeliacinio skundo pagrindo dalyje, Pirmosios instancijos teismas, tvirtindamas, kad buvo nurodyta nepakankamai motyvų, savo iniciatyva iškėlė ieškinio pagrindą dėl ginčijamo sprendimo teisėtumo iš esmės.

73. Žinoma, ne kartą buvo pripažinta, kad jei motyvavimo stoka ar nepakankamas motyvavimas yra viešosios tvarkos išlyga grindžiamas pagrindas, kurį turi iškelti Bendrijos teismas, su Sutarties taikymu susijusios teisės normos pažeidimą EB 230 straipsnio prasme Bendrijos teismas gali nagrinėti, tik jei ieškovas remiasi šiuo pagrindu[31]. Taigi Teisingumo Teismas nusprendė, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą, kai tvirtindamas, kad pažeistas reikalavimas nurodyti motyvus, iš tiesų apkaltino teisės aktą priėmusią instituciją padarius vertinimo klaidą[32]. Vis dėlto skundžiamam sprendimui toks kaltinimas negali būti pritaikytas.

74. Iš teismo praktikos ir pirmiausia minėto sprendimo *Komisija prieš Sytraval ir Brink's France* matyti, kad pagrindas dėl motyvavimo stokos taikomas ne tik, kai skundžiamas teisės aktas yra visiškai nemotyvuotas, bet ir kai nurodoma nepakankamai motyvų dėl klausimo, kuris gali turėti lemiamos įtakos Bendrijos institucijos sprendimui, priimtam šiame teisės akte.

75. Taigi byloje, kurioje priimtas šis sprendimas, Pirmosios instancijos teismas panaikino Komisijos sprendimą, kuriuo atmestas *Chambre syndicale nationale des entreprises*

31 — Minėti sprendimai *Komisija prieš Sytraval ir Brink's France* (67 punktas) ir *VBA prieš Florimex ir kt.* (114 punktas); taip pat 2003 m. spalio 2 d. Sprendimas *International Power ir kt. prieš NALOO* (C-172/01 P, C-175/01 P, C-176/01 P ir C-180/01 P, Rink. p. I-11421, 145 punktas).

32 — Minėti sprendimai *Komisija prieš Sytraval ir Brink's France* (68–72 punktai); *VBA prieš Florimex ir kt.* (111–115 punktai) ir *International Power ir kt. prieš NALOO* (144 punktas).

de transport de fonds et valeurs (Sytraval) ir *Brink's France SARL* skundas dėl to, kad Prancūzijos Respublikos bendrovei *Sécuripost SA* suteikta pagalba yra valstybės pagalba. Teisingumo Teismas nusprendė, kad Pirmosios instancijos teismas teisėtai pripažino, jog nagrinėtas sprendimas buvo nepakankamai motyvuotas pirmiausia dėl to, kad Komisija neatsakė į skunde tiesiogiai nurodytą kaltinimą, susijusį su valstybės įsipareigojimu visiškai ar iš dalies padengti atlyginimą *Sécuripost SA* darbuotojams, nors šis kaltinimas nebuvo šalutinis.

76. Antra, Teisingumo Teismas nusprendė, jog šis Pirmosios instancijos teismo vertinimas buvo pagrįstas, kiek tai susiję su pareiškėjų kaltinimu, kad *Sécuripost SA* už deleguotus darbuotojus nemokėjo įmokų nedarbo draudimo kasai, į kurį Komisija atsakė tiesiog nurodžiusi, kad „už deleguotų darbuotojų įdarbinimą nedarbo draudimo kasai nereikia mokėti jokių įmokų, nes jų statusas užtikrina įdarbinimo garantijas".

77. Tačiau Teisingumo Teismas nustatė, kad Pirmosios instancijos teismas, nurodydamas tariamai nepakankamą motyvavimą, apkaltino Komisiją padarius akivaizdžią vertinimo klaidą, ir taip ginčijo nagrinėjamo sprendimo teisėtumą iš esmės bei nusprendė, kad, pavyzdžiui, vien aplinkybės, jog *La Poste* dukterinių bendrovių holdingo bendrovės išankstinė 15 000 000 FRF išmoka *Sécuripost SA* buvo verslo sandoris, nepakanka įrodyti, kad tai nebuvo valstybės pagalba, nes toks verslo sandoris gali būti atliktas taikant konkretų pranašumą suteikiantį tarifą, todėl Komisija privalėjo įvertinti, ar taikytas tarifas atitiko galiojantį rinkoje[33].

78. Nors, atsižvelgiant į šiuos du pavyzdžius, tiksliai nustatyti ribą tarp nepakankamo motyvų nurodymo ir vertinimo klaidos kartais gali pasirodyti sunku, skundžiamame sprendime Pirmosios instancijos teismo iniciatyva iškeltas ieškinio pagrindas vis tiek nenukrypo nuo savo dalyko ir, mano manymu, buvo aiškiai susijęs su ginčijamo sprendimo motyvavimu.

79. Reikia priminti, kad Pirmosios instancijos teismas iš tiesų manė, kad ginčijamame sprendime buvo pažeistas reikalavimas pakankamai motyvuoti, nes jo motyvų 69 punkte niekaip nepaaiškinant nurodyta, kad Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunktis šiuo atveju nebuvo taikytinas. Taigi Pirmosios instancijos teismas negalėjo iškelti klausimo dėl motyvų, dėl kurių Komisija nusprendė, kad ši nuostata nebuvo taikytina, nes tokie motyvai nebuvo nurodyti.

33 — Minėtas sprendimas *Komisija prieš Sytraval ir Brink's France* (70 punktas).

80. Toks vertinimas ir vėl neužkerta kelio atsakyti į klausimą, ar Komisija turėjo nurodyti motyvus, dėl kurių šioje byloje Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunktis nebuvo taikytinas, arba, kitaip tariant, ar ginčijamas sprendimas šiuo klausimu yra nepakankamai motyvuotas ir dėl to jis turėtų būti panaikintas. Šis su penktuoju ir šeštuoju nagrinėjamo apeliacinio skundo pagrindais susijęs klausimas bus išnagrinėtas vėliau. Manau, kad jį reikia aiškiai atskirti nuo vertinant pirmąjį apeliacinio skundo pagrindą nagrinėjamų problemų, susijusių su Bendrijos teismo teise savo iniciatyva iškelti teisinį pagrindą, pavyzdžiui, dėl pareigos motyvuoti pažeidimo.

81. Šioje nagrinėjimo stadijoje, mano manymu, svarbu patvirtinti, kad Pirmosios instancijos teismas, kaip dėl ginčijamo sprendimo teisėtumo sprendžiantis teismas, turėjo reikiamus įgaliojimus savo iniciatyva iškelti tokį ieškinio pagrindą, vadovaudamasis teismo praktika, pagal kurią jis gali savo iniciatyva iškelti bet kokį su esminių procedūrinių reikalavimų pažeidimu susijusį pagrindą.

82. Todėl siūlau Teisingumo Teismui atmesti pirmąjį apeliacinio skundo pagrindą kaip nepagrįstą.

B — *Dėl antrojo apeliacinio skundo pagrindo*

1. Šalių argumentai

83. Komisija nurodo, kad Pirmosios instancijos teismo iniciatyva iškeltas ieškinio pagrindas nebuvo aptartas nei šiame teisme vykusio proceso rašytinėje, nei žodinėje dalyse. Ji tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismas taip pažeidė rungimosi principą, kuris yra bendrasis proceso Bendrijos teismuose principas, įtvirtintas 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 6 straipsnyje.

84. Atsakovės iš esmės nurodo, kad pagal Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 62 straipsnį šis teismas gali savo nuožiūra priimti nutartį dėl žodinės proceso dalies atnaujinimo ir kad iš šio straipsnio bei to paties reglamento 113 straipsnio matyti, jog pareiga išklausyti šalis prieš savo iniciatyva nurodant pagrindą kyla, tik kai dėl tokio pagrindo ieškinys gali būti pripažintas nepriimtinu arba nuspręsta, kad nėra reikalo priimti sprendimą. Jos taip pat nurodo, kad EŽTK 6 straipsnis netaikomas viešosios teisės reglamentuojamiems juridiniams asmenims, kaip antai Komisijai. Jei šiems argumentams nebūtų pritarta, jos teigia, kad rungimosi principo apimtį reikia pritaikyti prie bylos šalių ir pobūdžio.

85. Atsakovės pažymi, kad šioje byloje laikytasi minėto principo, nes skundžiamas sprendimas nėra pagrįstas dokumentais ar faktinėmis aplinkybėmis, su kuriais Komisija nebuvo susipažinusi.

86. Be to, jos teigia, kad Bendrijos interesai nebuvo paveikti. Viena vertus, Komisijos teisės nebuvo pažeistos, nes ji nepripažinta atsakinga civiline ar baudžiamąja tvarka. Kita vertus, motyvavimo stoka negalėjo būti ištaisyta *a posteriori*, nes žodinės proceso dalies atnaujinimas nebūtų suteikęs galimybės Komisijai pateikti argumentų, dėl kurių Pirmosios instancijos teismas nuspręstų nenurodyti šio pagrindo savo iniciatyva.

2. Vertinimas

87. Be išlygų pritariu Komisijos nuomonei.

88. Nors, kaip nurodžiau anksčiau, Pirmosios instancijos teismas, be abejonės, turėjo kompetenciją savo iniciatyva iškelti tokį ieškinio pagrindą, manau, taip pat svarbu nurodyti, kad šią jurisdikciją teisėtai įgyvendinti buvo galima tik laikantis rungimosi principo.

89. Teisingumo Teismas yra patvirtinęs šio principo svarbą ir ypač plačią jo taikymo sritį Bendrijos teisinėje sistemoje. Taigi pagal nusistovėjusią teismo praktiką tai yra pagrindinis principas[34], kurio net nesant konkrečių teisės nuostatų reikia laikytis vykstant bet kokiai procedūrai, kai gali būti priimtas Bendrijos institucijos sprendimas, darantis didelę įtaką asmens interesams[35].

90. Taigi Bendrijos teismuose taikomas rungimosi principas. Be to, jo tikslas yra suteikti teises visoms ginčo šalims – tiek asmenims, tiek valstybėms narėms[36] ar institucijoms. Iš tiesų pagal šią sprendimo *SNUPAT prieš Aukščiausiąją valdžios instituciją*[37] ištrauką „teismo sprendimo pagrindimas faktinėmis aplinkybėmis ar dokumentais, su kuriais šalys ar viena iš jų negalėjo susipažinti ir todėl dėl jų negalėjo pareikšti pastabų, pažeidžia pagrindinį teisės principą“.

91. Toks apibrėžimas įrodo, kad rungimosi principas yra neatskiriamas nuo teisinės valstybės sąvokos ir įpareigoja iš anksto aptarti kiekvieną aplinkybę, kuria vadovauda-

34 — 2008 m. liepos 10 d. Sprendimas *Bertelsmann ir Sony Corporation of America prieš Impala* (C-413/06 P, 61 punktas).

35 — 1979 m. vasario 13 d. Sprendimas *Hoffmann-La Roche prieš Komisiją* (85/76, Rink. p. 461, 9 punktas) ir 2001 m. liepos 10 d. *Ismeri Europa prieš Audito rūmus* (C-315/99 P, Rink. p. I-5281, 28 punktas).

36 — Visų pirma žr. 2005 m. birželio 9 d. Sprendimą *Ispanija prieš Komisiją* (C-287/02, Rink. p. I-5093, 37 punktas).

37 — 1961 m. kovo 22 d. Sprendimas (42/59 ir 49/59, Rink. p. 101, 156).

masis bylą nagrinėjantis teismas priims sprendimą, nepaisant to, kas yra šio proceso šalys. Todėl Bendrijos institucijos, kurių aktų teisėtumo kontrolę atlieka Bendrijos teismas ir kurios tokiu atveju yra proceso šalys, tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir kiti EB 230 straipsnyje nurodyti teisės subjektai gali pasinaudoti šiuo principu, nepaisant to, ar jos turi teisę remtis 6 straipsnio pažeidimu Europos žmogaus teisių teisme.

92. Vadovaujantis teismo praktika, rungimosi principas visoms proceso šalims suteikia teisę, pirma, susipažinti su aplinkybėmis, kuriomis vadovaudamasis teismas priims sprendimą, ir, antra, dėl jų pareikšti nuomonę[38]. Ši teismo praktika atitinka Europos žmogaus teisių teismo taikomą teisės į rungimosi procesą aiškinimą, pagal kurį ši teisė yra EŽTK 6 straipsnyje įtvirtintos „teisės į teisingą bylos nagrinėjimą“ sąvokos sudėtinė dalis[39].

93. Rungimosi principas kiekvienai proceso šaliai ne tik suteikia teisę susipažinti su teismui kitos šalies pateiktais dokumentais bei pastabomis ir dėl jų pareikšti savo poziciją. Jis taip pat apima teisę susipažinti su teismo savo iniciatyva iškeltais pagrindais, kuriais remdamasis šis ketina priimti sprendimą, ir dėl jų pareikšti nuomonę.

94. Teisingumo Teismas aiškiai pripažįsta šią teisę, kai Pirmosios instancijos teismas grindžia savo sprendimą faktinėmis aplinkybėmis ir dokumentais, su kuriomis šalys neturėjo galimybės susipažinti[40]. Vis dėlto, nebent klysčiau, neatrodo, kad iki šiol teismas yra pripažinęs šią teisę tuo atveju, kai Bendrijos teismas nusprendžia išspręsti bylą vadovaudamasis savo iniciatyva iškeltu viešosios tvarkos išlyga grindžiamu pagrindu.

95. Manau, kad pareiga laikytis rungimosi principo turi būti taikoma ir nagrinėjamu atveju.

96. Iš tiesų, kaip Komisija pažymėjo raštu pateiktose pastabose, ši pareiga labai aiškiai išplaukia iš Europos žmogaus teisių teismo praktikos. Vadovaujantis šia teismo praktika, pats teismas turi laikytis rungimosi principo,

38 — Šiuo klausimu žr. 2002 m. sausio 10 d. Sprendimą *Plant ir kt. prieš Komisiją ir South Wales Small Mines* (C-480/99 P, Rink. p. I-265, 25-34 punktai) ir 2008 m. vasario 14 d. Sprendimą *Varec* (C-450/06, Rink. p. I-581, 47 punktas).

39 — Visų pirma žr. 1997 m. vasario 18 d. Europos žmogaus teisių teismo sprendimo *Nideröst-Huber prieš Šveicariją*, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-I, p. 108, 24 punktą.

40 — Žr. minėtą sprendimą *Plant ir kt. prieš Komisiją ir South Wales Small Mines* (25–34 punktai). Teisingumo Teismas nustatė, kad Pirmosios instancijos teismas pažeidė rungimosi principą, pagrįsdamas sprendimą dėl ieškovų ieškinio nepriimtinumo sujungtoje byloje pateiktais įrodymais, su kuriais ieškovai neturėjo galimybės susipažinti. Taip pat žr. 2005 m. gruodžio 13 d. Sprendimą *Komisija prieš Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum* (C-78/03 P, Rink. p. I-10737, 44–50 punktai), kuriame Teisingumo Teismas pripažino pagrįstu Komisijos skundą, kad Pirmosios instancijos teismas neteisingai perkvalifikavo ieškovo ieškinį į skirtąjį apginti jo procesines teises pagal EB 88 straipsnio 2 dalį ir taip nesudarė šiai institucijai galimybės atsakyti į teisinį pagrindą, susijusį su tokiu procesinių teisių pažeidimu.

ypač kai jis atmeta apeliacinį skundą arba išnagrinėja bylą remdamasis savo iniciatyva iškeltu motyvu[41].

97. Be to, dėl rungimosi principu siekiamų tikslų nematau, kuo skiriasi minėtame sprendime *Plant ir kt. prieš Komisiją ir South Wales Small Mines* nagrinėta situacija, kai teismas siekia pagrįsti sprendimą faktinėmis aplinkybėmis ar dokumentais, kurių šalys neaptarė, nuo situacijos, kai teismas savo iniciatyva iškelia išimtinai teisinį motyvą.

98. Iš tiesų galima skirti du rungimosi principo tikslus. Pirmasis – pateikti informaciją teismui. Tai, kad šalims aptarti yra pateikiamos visos aplinkybės, galinčios daryti įtaką bylos baigčiai, suteikia teismui galimybę priimti nešališką sprendimą, atsižvelgus į visas bylos faktines ir teisines aplinkybes.

99. Antrasis tikslas yra pateisinti teisės subjektų pasitikėjimą teisingumo sistemos veikla. Šis pasitikėjimas reiškia, kad šalys būtų užtikrintos, jog turėjo galimybę pareikšti savo nuomonę dėl visų aplinkybių, kuriomis teismas pagrindė savo sprendimą.

41 — Visų pirma žr. 2006 m. sausio 13 d. Europos žmogaus teisių teismo sprendimo *Clinique des Acacias ir kt. prieš Prancūziją* 38 punktą ir 2006 m. birželio 16 d. Europos žmogaus teisių teismo sprendimo *Prikyan ir Angelova prieš Bulgariją* 42 punktą.

100. Šie argumentai taip pat galioja, kai Bendrijos teismas savo iniciatyva iškelia išimtinai teisinį pagrindą. Taigi bylos sprendimas taikant teisės normą, net jeigu ji susijusi su viešąja tvarka, būtinai yra pagrįstas teismo vertinimu, kurį šalių pateiktos pastabos tik papildo, patvirtina ir tam tikrais atvejais paneigia. Be to, nesuteikus galimybės pralaimėjusiajai šaliai pateikti savo pastabas dėl teisės normos, kurios pažeidimu ji kaltinama, net jei tai yra su viešąja tvarka susijusi norma, šiai šaliai gali teisėtai susidaryti įspūdis, kad teismas buvo priešininko pusėje, nes jai nebuvo suteikta galimybė apsiginti.

101. Žinoma, kaip pažymi atsakovės, rungimosi principas nėra absoliutus ir jam taikomos išimtys.

102. Taigi teismui pateiktų dokumentų ir informacijos perdavimui galima taikyti apribojimus, jeigu juos galima pateisinti pagrindinių teisių arba svarbaus viešojo intereso, pavyzdžiui, komercinių paslapčių, apsauga[42]. Be to, vadovaudamasis savo Procedūros

42 — Minėtame sprendime *Varec* (47, 50 ir 51 punktai) Teisingumo Teismas nusprendė, kad pareiškus ieškinį dėl perkančiosios organizacijos priimto sprendimo, susijusio su viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūra, rungimosi principas dėl visos su aptariama sutarties sudarymo procedūra susijusios informacijos turi būti suderinamas su kitų ūkio subjektų teise į jų konfidencialios informacijos ir komercinių paslapčių apsaugą. Tuo pačiu klausimu žr. Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 116 straipsnio 2 dalį, kurioje numatyta galimybė Pirmosios instancijos teismo pirmininkui nepateikti šalims bylos dokumentų, jei reikia išsaugoti jų konfidencialumą.

reglamentu, pagal laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūrą Bendrijos teismas turi teisę imtis laikinųjų apsaugos priemonių „kitai šaliai dar nepateikus savo pastabų“[43]. Galiausiai Bendrijos teismas priimdamas nutartį ir prieš tai neišklausęs ieškovo gali atmesti ieškinį, jeigu jis akivaizdžiai nepriklauso jo jurisdikcija arba jei šis ieškinys akivaizdžiai nepriimtinas ar akivaizdžiai teisiškai nepagrįstas[44].

103. Vis dėlto manau, kad šiuos atvejus reikėtų pripažinti principo išimtimis. Jie visi taikomi ypatingomis aplinkybėmis, kai yra teisėtas pagrindas nukrypti nuo rungimosi principo. Pirmais dviem atvejais taip ginamas svarbus viešasis interesas, su kuriuo būtina suderinti rungimosi principą, arba siekiama užtikrinti laikinųjų apsaugos priemonių veiksmingumą.

104. Galiausiai dėl nutarčių, priimtų, kai ieškinys akivaizdžiai nepriklauso teismo jurisdikcijai, yra nepriimtinas ar akivaizdžiai teisiškai nepagrįstas, nors galimybę nukrypti nuo šio rungimosi principo pateisinti sunkiau, ją vis tiek galima paaiškinti tuo, kad būtinybė atmesti ieškinį tokia akivaizdi, kad dėl to nekyla jokių ginčų. Kitaip tariant, būtų galima pripažinti, kad ieškinys atmetamas ne dėl teismo atlikto vertinimo, o dėl vieno iš šių motyvų egzistavimo pripažinimo.

105. Tai reiškia, kad Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 113 straipsnio negalima aiškinti taip, kad savo iniciatyva iškėlęs klausimą Bendrijos teismas turi laikytis rungimosi principo tik šioje nuostatoje numatytais atvejais, t. y. spręsdamas, ar viešosios tvarkos požiūriu nėra draudimo tęsti bylos nagrinėjimą, arba paskelbdamas, kad neliko ieškinio dalyko.

106. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, manau, kad šis straipsnis turėtų būti suprantamas kaip suteikiantis Bendrijos teismui jurisdikciją veikti savo iniciatyva, o ne ribojantis rungimosi principo apimtį. Atvirkščiai, tiesiogiai numatydamas, kad šalys turi būti išklausytos, minėtas straipsnis patvirtina šio pagrindinio principo svarbą, kai teismas iškelia pagrindą savo iniciatyva. Šį straipsnį reikėtų suprasti kaip specifinį pagrindinio rungimosi principo taikymo atvejį.

107. Taigi Bendrijos teismas turi laikytis šio principo norėdamas išspręsti ginčą, remdamasis savo iniciatyva iškeltu viešosios tvarkos išlyga grindžiamu pagrindu. Tam jis privalo

43 — Teisingumo Teismo procedūros reglamento 84 straipsnio 2 dalis, Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 105 straipsnio 2 dalis ir Tarnautojų teismo procedūros reglamento 104 straipsnio 3 dalis.

44 — Teisingumo Teismo procedūros reglamento 92 straipsnio 1 dalis, Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 111 straipsnis ir Tarnautojų teismo procedūros reglamento 76 straipsnis.

pateikti šį pagrindą šalims aptarti, prireikus atnaujindamas žodinę proceso dalį.

108. Akivaizdu, kad šioje byloje Pirmosios instancijos teismas nesilaikė minėtos pareigos.

109. Atsakovės vis dėlto ginčija, kad buvo pažeistas rungimosi principas, nes motyvavimo stoka negalėjo būti ištaisyta, atsižvelgiant į tai, kad žodinės proceso dalies atnaujinimas nebūtų Komisijai suteikęs galimybės pateikti argumentų, dėl kurių Pirmosios instancijos teismas nuspręstų neiškelti šio pagrindo savo iniciatyva. Taigi Komisijos interesai nebuvo paveikti.

110. Žinoma, rungimosi principas yra susijęs su teise į gynybą ir pripažįstama, kad ši teisė neturėtų būti taikoma visai formaliai. Vadovaujantis nusistovėjusia teismo praktika, tam, kad būtų pripažintas šalies teisės į gynybą pažeidimas ir dėl to panaikintas Bendrijos teisės aktas, būtinai turi būti pažeisti šios šalies interesai[45].

45 — Šios teismo praktikos pavyzdį žr. 2003 m. spalio 2 d. Sprendime *Corus UK prieš Komisiją* (C-199/99 P, Rink. p. I-11177, 19–25 punktai).

111. Vis dėlto, atsižvelgiant į rungimosi principu siekiamus tikslus ir šio principo vertę Bendrijos teisės sistemoje, būtų sunku teigti, kad šalių interesų nepaveikė tai, jog teismas savo iniciatyva iškėlė viešosios tvarkos išlyga grindžiamą pagrindą, kuriuo jis ketino remtis priimdamas sprendimą ir kuris nėra susijęs su nutartimis dėl akivaizdaus kompetencijos neturėjimo arba nepriimtinumo. Šiuo klausimu reikia priminti, kad Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 113 straipsnis be jokių apribojimų įpareigoja teismą išklausyti šalis dėl jo iniciatyva iškeltų nepriimtinumo pagrindų.

112. Tai reiškia, kad net jei, teismo manymu, ginčo sprendimas atrodo toks aiškus, kad šalių pastabos jam negalėjo padaryti jokios įtakos, šalys vis tiek turėjo teisę būti iš anksto informuotos apie šį pagrindą ir dėl jo pateikti savo pastabas.

113. Be to, šioje byloje neatmestina galimybė, kad jei būtų laikytasi rungimosi principo, tai būtų galėję paveikti Pirmosios instancijos teismo sprendimą.

114. Iš tiesų šioje nagrinėjimo stadijoje nesvarbu, kad Bendrijos teisės akto motyvavimo stoka yra trūkumas, kurio iš esmės negalima ištaisyti. Svarbiau yra tai, kad Pirmosios instancijos teismo sprendimas, jog

ginčijamu sprendimu buvo pažeista pareiga motyvuoti, priimtas atlikus aplinkybių įvertinimą, ir turėjo būti suteikta galimybė tokį vertinimą ginčyti.

115. Reikalavimo nurodyti Bendrijos teisės akto motyvus vertinimas iš esmės paremtas konkrečia šio teisės akto analize, atsižvelgiant į tam tikrus nusistovėjusioje teismo praktikoje įtvirtintus kriterijus.

116. EB 253 straipsnyje įtvirtintas reikalavimas motyvuoti turi atitikti atitinkamo teisės akto pobūdį ir aiškiai bei nedviprasmiškai nurodyti institucijos, priėmusios ginčijamą aktą, argumentus taip, kad leistų suinteresuotiesiems asmenims žinoti, kokie priimtos priemonės pagrindai, o kompetentingam teismui – vykdyti jos kontrolę. Reikalavimas nurodyti motyvus turi būti vertinamas atsižvelgiant į konkrečios bylos aplinkybes, ypač į akto turinį, nurodytų motyvų pobūdį ir šio akto adresatų ar kitų asmenų, su kuriais jis tiesiogiai ir individualiai susijęs, interesus gauti paaiškinimus. Nurodant motyvus, nėra reikalaujama tiksliai atskleisti visų svarbių faktinių ir teisinių aplinkybių, nes klausimas, ar akto motyvai atitinka EB 253 straipsnio reikalavimus, turi būti vertinamas atsižvelgiant ne tik į jo formuluotę, bet ir į kontekstą bei visas atitinkamas sritį reglamentuojančias teisės normas[46].

117. Skundžiamo sprendimo 56–62 punktuose Pirmosios instancijos teismas nurodė motyvus, dėl kurių, jo manymu, Komisija turėjo išnagrinėti, ar ginčijami atleidimai nuo mokesčio galėjo būti pripažinti esama pagalba Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunkčio prasme, ir kuriais vadovaudamasis jis nusprendė, kad ginčijamas sprendimas nepakankamai motyvuotas, nes jame buvo tik konstatuota, kad ši nuostata netaikytina.

118. Negalima atmesti galimybės, kad Pirmosios instancijos teismo vertinimas galėjo būti kitoks, jei Komisija būtų turėjusi galimybę pateikti savo pastabas dėl šių aplinkybių ir nurodyti teismui argumentus, kuriuos ji išdėstė ketvirtajame ir penktajame šio apeliacinio skundo pagrinduose.

119. Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui pripažinti, kad Komisijos pateiktas antrasis apeliacinio skundo pagrindas yra pagrįstas, ir nuspręsti, kad Pirmosios instancijos teismas, panaikinęs ginčijamą sprendimą, vadovaudamasis savo iniciatyva iškeltu ieškinio pagrindu, kuris

46 — Visų pirma žr. 2008 m. balandžio 15 d. Sprendimą *Nuova Agricast* (C-390/06, Rink. p. I-2577, 79 punktas) ir 2008 m. liepos 1 d. Sprendimą *Chronopost ir La Poste prieš UFEX ir kt.* (C-341/06 P ir C-342/06 P, 88 punktas ir nurodyta teismo praktika).

nebuvo aptartas šalių, nesilaikė rungimosi principo ir taip pažeidė Komisijos interesus.

120. Todėl siūlau skundžiamą sprendimą panaikinti.

C — *Dėl skundžiamo sprendimo panaikinimo pasekmių*

121. Kai sprendimas panaikinamas patenkinus apeliacinį skundą, Teisingumo Teismo statuto 61 straipsnyje numatyta, kad Teisingumo Teismas gali grąžinti bylą Pirmosios instancijos teismui arba pats paskelbti galutinį sprendimą, jei toje bylos stadijoje tai galima daryti.

122. Ginčas šioje byloje vyksta dėl dviejų klausimų. Pirma, buvo pareikštas ieškinys dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo, paremtas daugeliu pagrindų, kurių Pirmosios instancijos teismas nenagrinėjo ir todėl šioje bylos stadijoje Teisingumo Teismas negali jų vertinti.

123. Antra, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad minėtame sprendime buvo pažeista pareiga motyvuoti ir todėl šį klausimą šis teismas turėtų išnagrinėti prieš vertindamas šalių pateiktus panaikinimo pagrindus.

124. Kadangi dėl klausimo, ar ginčijamame sprendime buvo pažeistas reikalavimas nurodyti motyvus dėl Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunkčio netaikymo, jau vyko teisminiai ginčai Teisingumo Teisme, manau, kad šioje bylos stadijoje dėl ginčo šiuo klausimu galima paskelbti galutinį sprendimą.

125. Be to, kaip nurodė Komisija, Teisingumo Teismo sprendimas būtinas geram teisingumo vykdymui. Iš tiesų jis leistų išvengti diskusijos šiuo klausimu pasikartojimo Pirmosios instancijos teisme ir jame nebūtų priimtas sprendimas tik šiuo klausimu, kuris blogiausiu atveju galėtų būti apskųstas ir dar kartą grąžintas Pirmosios instancijos teismui, kad šis išnagrinėtų šalių pateiktus panaikinimo pagrindus.

126. Tokį sprendimą Teisingumo Teismas jau yra priėmęs minėtoje byloje *Plant ir kt. prieš Komisiją ir South Wales Small Mines*, kurioje nusprendė išnagrinėti ieškinio priimtinumo klausimą konstatavęs, kad pripažinęs nepriimtinu ieškovų ieškinį, remdamasis įrodymais, su kuriais ieškovai neturėjo gali-

mybės susipažinti, Pirmosios instancijos teismas padarė ieškovo interesus pažeidžiantį procedūros pažeidimą[47].

127. Taigi siūlau Teisingumo Teismui kartu išnagrinėti Komisijos ketvirtąjį ir penktąjį apeliacinio skundo pagrindus, kuriais ji siekia įrodyti, kad skundžiamame sprendime Pirmosios instancijos teismas klaidingai konstatavo, jog ginčijamame sprendime buvo pažeistas reikalavimas nurodyti motyvus dėl Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunkčio netaikymo.

1. Šalių argumentai

128. Komisijos pateikti ketvirtasis ir penktasis apeliacinio skundo pagrindai grindžiami EB 253 straipsnio kartu su EB 87 straipsnio 1 dalimi ir 88 straipsnio 1 dalimi bei procedūros valstybės pagalbos srityje eigą reglamentuojančių normų ir Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunkčio pažeidimais.

129. Ketvirtajame apeliacinio skundo pagrinde Komisija teigia, kad ginčijamo sprendimo motyvai patvirtina, jog nagrinėjami atleidimai nuo mokesčio buvo pagalba nuo pat jų patvirtinimo, ir šiame sprendime, pateikiant pakankamai teisinių įrodymų ir laikantis teismo praktikos reikalavimų, buvo nustatyta, kad minėti atleidimai nuo mokesčio gali daryti įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai ir iškraipyti konkurenciją. Tokiomis aplinkybėmis, Komisijos manymu, nereikia išsamiau aiškinti, kodėl Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunktis buvo netaikytinas.

130. Penktajame apeliacinio skundo pagrinde Komisija nurodo, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą nusprendęs, kad dėl ypatingų aplinkybių, susijusių su Tarybos ar Komisijos veiksmais, ginčijamame sprendime buvo būtina nurodyti konkrečius Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunkčio netaikymo motyvus, nes ir esamos, ir naujos valstybės pagalbos sąvoka yra objektyvaus pobūdžio ir nepriklauso nuo institucijų veiksmų ar pareiškimų *a fortiori*, kai šie veiksmai ar pareiškimai nėra susiję su valstybės pagalbos kontrolės procedūra. Taigi Pirmosios instancijos teismas nesilaikė 2006 m. birželio 22 d. Teisingumo Teismo sprendime *Belgija ir Forum 187 prieš Komisiją* įtvirtintos pozicijos[48].

131. Atsakydamos į ketvirtąjį apeliacinio skundo pagrindą atsakovės teigia, kad iš ginčijamo sprendimo aiškiai neišplaukia

47 — Minėtas sprendimas *Plant ir kt. prieš Komisiją ir South Wales Small Mines* (35 punktas).

48 — C-182/03 ir C-217/03, Rink. p. I-5479.

Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunkčio netaikymo motyvai ir todėl šis sprendimas neatitinka reikalavimo, kad motyvai būtų aiškūs ir nedviprasmiški. Be to, Pirmosios instancijos teismas kaltino Komisiją tuo, kad ji nenurodė motyvų, dėl kurių ginčijami atleidimai nuo mokesčio iškraipo konkurenciją bendrojoje rinkoje, nors prieš tai atrodė, jog ji manė priešingai. Tokiomis aplinkybėmis Pirmosios instancijos teismas, atsižvelgdamas į teismo praktiką, teisingai nusprendė, kad Komisija turėjo pateikti įrodymų, patvirtinančių, jog atliko savo išvadą pagrindžiantį vertinimą. Šiuo apeliacinio skundo pagrindu Komisija bandė panaikinti motyvavimo stoką ginčijamame sprendime ir siekė, kad Teisingumo Teismas priimtų sprendimą dėl bylos esmės klausimų, kurie nesusiję su šia stoka.

132. Atsakydamos į penktąjį apeliacinio skundo pagrindą atsakovės nurodo, kad Pirmosios instancijos teismas neginčijo valstybės pagalbos sąvokos objektyvaus pobūdžio, o tik nusprendė, kad, atsižvelgiant į ankstesnius Tarybos ir Komisijos sprendimus bei iš jų kilusius teisėtus lūkesčius dėl ginčijamų atleidimų nuo mokesčio teisėtumo, ginčijamame sprendime Komisija turėjo paaiškinti priežastis, dėl kurių objektyviai nusprendė netaikyti Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunkčio. Sprendimo motyvai turi būti nurodomi pačiame sprendime ir vėliau Komisijos pateikti paaiškinimai negali ištaisyti motyvų nenurodymo.

2. Vertinimas

133. Manau, kad Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunkčio netaikymo priežasčių nepaaiškinimas ginčijamame sprendime nepateisina šio sprendimo panaikinimo dėl pareigos motyvuoti pažeidimo.

134. Pagal minėtą teismo praktiką, atsakant į klausimą, ar Bendrijos teisės aktas atitinka EB 253 straipsnyje nustatytą pareigą motyvuoti, pirmiausia reikia konkrečiai įvertinti nagrinėjamo akto turinį, jo priėmimo aplinkybes ir su šiuo aktu tiesiogiai ir konkrečiai susijusių asmenų poreikį gauti paaiškinimus.

135. Matėme, kad ginčijamame sprendime Komisija priėjo prie išvados, kad sprendimai atleisti nuo akcizo už mineralines alyvas, kuriems buvo pritarta Tarybos siūlymu, prilygo naujai pagalbai, nesuderinamai su Sutarties nuostatomis valstybės pagalbos srityje.

136. Kaip Pirmosios instancijos teismas pažymėjo skundžiamo sprendimo 56–62 punktuose, sprendimų dėl atleidimo nuo mokesčio

taikymo motyvuose yra daug aplinkybių, kurių pagrindu suinteresuotosios valstybės narės ir įmonės galėjo teisėtai tikėtis, kad Komisijos vertinimu šie atleidimai nuo mokesčio nėra valstybės pagalba, pirmiausia dėl to, jog jie neiškraipo konkurencijos.

137. Taigi buvo svarbu, kad Komisija ginčijamame sprendime aiškiai nurodytų motyvus, dėl kurių priėjo prie priešingos išvados. Visų pirma ji turėjo nurodyti priežastis, dėl kurių manė, kad nagrinėjami atleidimai nuo mokesčio iškraipo ar gali iškraipyti konkurenciją EB 87 straipsnio 1 dalies prasme.

138. Minėto sprendimo motyvų 58–64 punktuose Komisija nurodė priežastis, dėl kurių ji nusprendė, kad nagrinėjami atleidimai nuo mokesčio yra valstybės pagalba. Ji pažymėjo, kad šie atleidimai nuo mokesčio atitinka EB 87 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sąlygas, t. y. suteikia pranašumą tam tikroms įmonėms, šis pranašumas yra suteikiamas naudojantis valstybės ištekliais, atleidimai nuo mokesčio daro poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai ir dėl savo pobūdžio iškraipo arba gali iškraipyti konkurenciją.

139. Taigi ginčijamo sprendimo motyvų 59 punkte nurodyta, kad atleidimai nuo mokesčio finansuojami iš valstybės išteklių, nes valstybė negauna tam tikros pinigų sumos, kurią kitu atveju surinktų. Šio sprendimo motyvų 60 punkte nurodyta, kad šie atleidimai nuo mokesčio sumažina svarbios pirminės žaliavos išlaidas, todėl jų gavėjams suteikiamas pranašumas. Galiausiai šio sprendimo motyvų 61 ir 62 punktuose nurodyta, kad galima manyti, jog minėti atleidimai nuo mokesčio daro poveikį prekybai tarp valstybių narių ir iškraipo arba gali iškraipyti konkurenciją, nes, pirma, aliuminio prekyba vyksta tarp valstybių narių, antra, remiantis pačių gavėjų ir Prancūzijos Respublikos pareiškimais, atleidimai nuo mokesčio buvo nustatyti, kad Europos gamintojai galėtų konkuruoti pasaulio mastu, ir, trečia, aliuminis taip pat yra gaminamas Vokietijoje, Graikijoje, Ispanijoje ir Vengrijoje.

140. Reikia pripažinti, kad, atsižvelgiant į Komisijos vertinimą, buvo įvykdytos visos sąlygos, įskaitant dėl konkurencijos tarp valstybių narių iškraipymo ar galimo iškraipymo, be jokių apribojimų laiko atžvilgiu, t. y. nuo pat nagrinėjamų atleidimų nuo mokesčio nustatymo.

141. Taigi iš šių motyvų aiškiai matyti, kad, Komisijos manymu, nagrinėjami atleidimai nuo mokesčio netapo valstybės pagalba vystantis bendrajai rinkai, o buvo priskirtini šiai kategorijai nuo pradžių ir todėl jie *a priori* nepatenka į Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunkčio taikymo sritį.

142. Šioje ginčijamo sprendimo nagrinėjimo stadijoje taip pat galima daryti išvadą, kad nors Komisija nusprendė, jog Tarybai suteikiant teisę taikyti minėtus atleidimus nuo mokesčio jie neprieštaravo Sutarties nuostatoms valstybės pagalbos srityje, šis vertinimas buvo klaidingas ir kad atlikusi EB 88 straipsnyje įtvirtintą specialią kontrolės procedūrą ji priėjo prie priešingos išvados.

143. Ginčijamame sprendime Komisija taip pat nurodė motyvus, dėl kurių nagrinėjami atleidimai nuo mokesčio yra nauja, o ne esama pagalba. Taigi ji pažymėjo, kad atleidimai nuo mokesčio neegzistavo iki trijų valstybių narių įstojimo, niekuomet nebuvo nagrinėjamas jų atitikties Sutarties nuostatoms valstybės pagalbos srityje klausimas ir apie juos nebuvo pranešta.

144. Tokiomis aplinkybėmis ginčijamo sprendimo motyvų 69 punkte Komisija nurodė, kad Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunktis šiuo atveju netaikytinas.

145. Atsižvelgiant į šios nuostatos aiškinimą minėtame sprendime *Belgija ir Forum 187 prieš Komisiją*, tokia išvada atrodo pagrįsta. Iš tiesų šio sprendimo 71 punkte buvo nuspręsta, kad minėta nuostata nėra taikoma, kai Komisija pakeičia savo vertinimą dėl nacionalinės priemonės.

146. Žinoma, ginčijamo sprendimo motyvų 69 punkte Komisija nepateikė šio paaiškinimo. Galbūt galima apgailestauti, jog Komisija nenurodė, kad jos taikytas šių atleidimų nuo mokesčio vertinimas, atliktas Tarybai juos patvirtinant pagal direktyvas dėl mineralinėms alyvoms taikomo akcizo, negali būti pagrindas įtraukti šiuos atleidimus nuo mokesčio į Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunkčio taikymo sritį. Toks apgailestavimas taip pat galėtų būti pagrįstas faktine aplinkybe, kad ginčijamo sprendimo priėmimo metu minėtas sprendimas *Belgija ir Forum 187 prieš Komisiją* dar nebuvo priimtas.

147. Vis dėlto manau, kad toks paaiškinimas iš tiesų nebuvo reikalingas atsižvelgiant į Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunkčio tekstą, nes šioje nuostatoje nurodomas ne Bendrijos institucijų vertinimo pasikeitimas, bet „bendrosios rinkos vystymasis“ ir „veiklos liberalizavimas pagal Bendrijos teisės aktus“.

148. Bet kuriuo atveju Pirmosios instancijos teismas nepagrįstai apkaltino Komisiją neišnagrinėjus klausimo, ar ginčijami atleidimai nuo mokesčio galėjo būti pripažinti esama pagalba minėtos nuostatos prasme, nes patvirtinimo metu jie nebuvo pagalba ir ja tapo vėliau dėl bendrosios rinkos vystymosi, ir nebuvo atitinkamos valstybės narės pakeisti.

149. Mano manymu, Komisija neturėjo atlikti tokio vertinimo, nes ginčijamo sprendimo motyvų 58–64 punktuose nurodė, kad nagrinėjami atleidimai nuo mokesčio buvo valstybės pagalba be apribojimų laiko atžvilgiu, t. y. nuo jų nustatymo. Mano manymu, šių motyvų užtenka, kad valstybės narės ir įmonės, su kuriomis ginčijamas sprendimas tiesiogiai ir konkrečiai susijęs, galėtų suprasti, kodėl Komisija nusprendė, jog nagrinėjami atleidimai nuo mokesčio netapo valstybės pagalba vystantis bendrajai rinkai ir todėl nepatenka į Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunkčio taikymo sritį.

150. Šis vertinimas neužkerta galimybės užduoti klausimą, ar Komisija ginčijamame sprendime pateikė pakankamai teisinių įrodymų, kad nagrinėjami atleidimai nuo mokesčio nuo pradžių atitiko EB 87 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sąlygas ir ypač kad iškraipė arba galėjo iškraipyti konkurenciją. Tiesiog norėčiau pažymėti, kad, atsižvelgiant į ginčijamo sprendimo motyvų 58–64 punktuose nurodytas aplinkybes, Komisija neprivalėjo įvertinti, ar nagrinėjami atleidimai nuo mokesčio tapo valstybės pagalba vystantis bendrajai rinkai ir pateko į Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunkčio taikymo sritį.

151. Atsižvelgdamas į šiuos samprotavimus manau, kad ginčijamame sprendime nebuvo pažeista pareiga nurodyti motyvus dėl Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunkčio netaikymo.

V — Išvada

152. Atsižvelgdamas į pateiktus samprotavimus, siūlau Teisingumo Teismui nuspręsti taip:

„1. Panaikinti 2007 m. gruodžio 12 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą Airija ir kt. prieš Komisiją (T-50/06, T-56/06, T-60/06, T-62/06 ir T-69/06) tiek, kiek juo:

— panaikintas 2005 m. gruodžio 7 d. Komisijos sprendimas 2006/323/EB dėl mineralinės alyvos, naudojamos kaip kuras aliuminio oksido gamyboje Gardanne, Shannon regione ir Sardinijoje, neapmokestinimo akcizo mokesčiu Prancūzijoje, Airijoje ir Italijoje, nes Europos Bendrijų Komisija pažeidė pareigą nurodyti motyvus dėl 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamento, nustatančio išsamias (EB 88) straipsnio taikymo taisykles, 1 straipsnio b punkto v papunkčio netaikymo šioje byloje,

— atmesta likusi ieškinio byloje T-62/06 dalis, ir

— nurodyta Europos Bendrijų Komisijai padengti savo ir ieškovių bylinėjimosi išlaidas, įskaitant tas, kurios patirtos procedūroje dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo byloje T-69/06 R.

2. Grąžinti bylas T-50/06, T-56/06, T-60/06, T-62/06 ir T-69/06 Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismui.“